USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **A. S.**, zastoupená Mgr. Vratislavem Tauberem, advokátem se sídlem náměstí 28. října 1898/9, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 1. 2022, č. j. 19 Az 46/2021 - 29,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 21. 10. 2021, č. j. OAM-246/ZA-ZA11-ZA21-2021, neudělil žalobkyni dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023 (dále jen „*zákon o azylu*“), mezinárodní ochranu. Žalobkyně podala proti tomuto rozhodnutí žalobu, kterou Krajský soud v Ostravě (dále jen „*krajský soud*“) jako nedůvodnou zamítl rozsudkem ze dne 28. 1. 2022, č. j. 19 Az 46/2021 - 29.

[2] Krajský soud vycházel z následujícího skutkového stavu. Žalobkyně je státní občankou Arménské republiky, arménské národnosti, nemá žádné politické přesvědčení a nikdy nebyla členkou politické strany. Je vdaná, její manžel, taktéž státní příslušník Arménské republiky, pobývá na území České republiky již téměř dvacet let a v současnosti má v České republice povolen trvalý pobyt. Žalobkyně se s ním seznámila v roce 2018, když byl v Arménii na dovolené. Následující rok s ním v Praze na Arménské ambasádě uzavřela manželství. Žalobkyně má se svým manželem dvě děti – první syn se narodil dne X a druhý syn dne X. Žalobkyně ani její nezletilí synové netrpí žádnými zdravotními obtížemi. Z vlasti žalobkyně vycestovala letecky dne 12. 3. 2019 do Polska, kde pobývala asi dva měsíce. Dne 20. 5. 2019 autem přicestovala do České republiky. V červenci 2019 podala žádost o vydání víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území, o které bylo v srpnu téhož roku rozhodnuto tak, že se vízum neuděluje. Poté již žalobkyně žádné kroky k legalizaci

svého pobytu na území České republiky nepodnikla, neboť měla obavu z vyhoštění bez jejího syna, který v té době neměl cestovní pas. O udělení mezinárodní ochrany žalobkyně požádala krátce před narozením druhého syna, dne 13. 4. 2021, přičemž uvedla, že na území České republiky nechce dále pobývat nelegálně. Ve vlasti žalobkyně neměla žádné problémy se státními či bezpečnostními orgány, neměla ani potíže kvůli své rase, národnosti, náboženství, pohlaví, příslušnosti k sociální skupině či politickému přesvědčení. Uvedla, že v případě návratu do vlasti by byla její rodina rozdělena a neví, jak by bez manžela ve vlasti žila a uživila se. Zde v České republice má veškeré zázemí. Manžel dle žalobkyně žije v České republice již mnoho let, má zde dobrou práci a do své vlasti se nechce vrátit, jelikož by tam neuživil rodinu. Nadto, celá rodina manžela žalobkyně žije v České republice.

[3] Žalobkyně namítala, že žalovaný nedostatečně posoudil její rodinnou situaci jako důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Za konkrétní mezinárodní závazek označila čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.; dále jen „*Úmluva*“) a čl. 3 Úmluvy o právech dítěte (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.; dále jen „*Úmluva o právech dítěte*“). Krajský soud považoval závěry žalovaného týkající se zásahu do rodinného a soukromého života žalobkyně za úplné a přesvědčivé, a ztotožnil se s nimi. Uvedl, že všichni členové rodiny žalobkyně jsou státními občany Arménské republiky, a žalobkyni tak nic nebrání v tom, aby svůj rodinný život realizovala ve své vlasti. Rovněž má možnost požádat o pobytové oprávnění dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „*zákon o pobytu cizinců*“), a poté se vrátit zpět na území České republiky a vést svůj rodinný život zde. Žalobkyně tak má více možností, jak svůj rodinný život realizovat. S ohledem na tyto skutečnosti není samotné vycestování do země původu v posuzovaném případě nepřiměřeným zásahem do rodinného života žalobkyně.

[4] Dále krajský soud uvedl, že z návratu žalobkyně, resp. žalobkyně a jejích dětí či celé rodiny do země původu, nelze usuzovat na porušení práv vyplývajících z Úmluvy a Úmluvy o právech dítěte. Pouhá skutečnost, že v České republice nachází lepší podmínky pro život, nemůže být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Rovněž bylo nutné zohlednit, že žalobkyně ani nezletilé děti netrpí zdravotními obtížemi, které by jim vycestování znemožňovaly a pro které by bylo možné dovodit, že vycestování je v rozporu s jejich nejlepším zájmem. Dle krajského soudu nebyl žalovaný povinen zabývat se tím, v jakém časovém horizontu by si žalobkynin manžel mohl najít v zemi původu práci, ani tím, zda by se jim dostalo v Arménii podpory ze strany příbuzných. Žalovaný vycházel mimo jiné z podkladů, dle kterých je arménským občanům v jejich vlasti poskytována ze strany státu potřebná podpora; arménští občané mají právo na sociální pomoc, migrační služba Arménské republiky realizuje program, který poskytuje jejím občanům vracejícím se do Arménie primární asistenci pro zajištění jejich reintegrace a navrátilci mohou bez omezení využívat státní programy zaměstnanosti.

[5] Proti rozsudku krajského soudu podává žalobkyně (dále jen „*stěžovatelka*“) kasační stížnost, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále jen „*s. ř. s.*“).

[6] Kasační stížnost je dle stěžovatelky přijatelná, neboť se krajský soud dopustil zásadního pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky a jejích nezletilých synů. Krajský soud totiž nedostatečně zohlednil zásah do práva na respektování soukromého a rodinného života jako důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, a nesprávně posoudil, zda by samotná povinnost vycestovat z České republiky do země původu byla v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Kasační stížnost tak svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky.

[7] Dle stěžovatelky krajský soud a žalovaný nedostatečně posoudili, zda by pouhým vycestováním došlo k porušení čl. 8 Úmluvy a čl. 3 Úmluvy o právech dítěte, a nevzali v potaz faktické překážky vycestování. Rovněž pochybili tím, že se nezabývali nejlepším zájmem nezletilých dětí stěžovatelky, který nedefinovali a neposoudili jako přední hledisko při jejich rozhodování.

[8] Stěžovatelka namítá, že v jejím případě jsou splněny podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, jelikož i pouhé vycestování do země původu by bylo nepřiměřeným zásahem do soukromého a rodinného života jí samotné i její rodiny. Hodnocení podmínek pro udělení doplňkové ochrany žalovaným i krajským soudem je dle stěžovatelky nedostatečné. Krajský soud opomněl zohlednit, že se při posuzování této otázky nelze spokojit s pouhým konstatováním, že stěžovatelka i její rodinní příslušníci mají občanství země původu a mohou tam tedy společně odcestovat a existenci rodiny tím zachovat. Žalovaný a krajský soud byli povinni se zabývat nejen případnými právními, ale i faktickými překážkami takového kroku. To však v posuzovaném případě neučinili.

[9] Dále stěžovatelka v kasační stížnosti rekapituluje závěry judikatury Nejvyššího správního soudu týkající se zohlednění nejlepšího zájmu nezletilých dětí. Žalovaný dle ní nezjistil, co je v nejlepším zájmu stěžovatelčiných dětí a neposoudil jej jako přední hledisko. Tuto absentující úvahu nenapravil ani krajský soud, který tento základní princip v napadeném rozsudku opomněl.

[10] K závěru krajského soudu, dle něhož může stěžovatelka svůj pobyt na území České republiky legalizovat prostřednictvím některého druhu pobytového oprávnění v režimu zákona o pobytu cizinců, stěžovatelka uvádí, že na území České republiky nemůže žádat o žádné jiné pobytové oprávnění, než je doplňková ochrana dle § 14a zákona o azylu. Zákon o pobytu cizinců nenabízí jiný institut, který by stěžovatelka mohla využít, aniž by byla nucena opustit území České republiky.

[11] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožňuje s napadeným rozsudkem. Snahu stěžovatelky o legalizaci pobytu nelze zahrnout pod důvody k udělení azylu či doplňkové ochrany. Žalovaný posoudil, zda má stěžovatelka možnost získat oprávnění k pobytu i jinak, než jen žádostí o azyl, a pečlivě zdůvodnil, že neudělení doplňkové ochrany nevede k nepřiměřenému zásahu do rodinného života stěžovatelky a nezletilých dětí. Rovněž napadený rozsudek je dle žalovaného vydán v souladu s právními předpisy. Pokud krajský soud dospěl k totožným závěrům jako žalovaný a jeho závěry aproboval, nelze to hodnotit jako nezákonnost.

[12] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud posoudit námitky uplatněné v kasační stížnosti, musel posoudit otázku její přijatelnosti. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*". O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon; (4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu existuje zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní pochybení ve smyslu uvedeném pod bodem (4) půjde především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud v citovaném usnesení současně zdůraznil, že není v rámci poslední kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoli pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že pokud by k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Tato kritéria přijatelnosti kasační stížnosti jsou použitelná i po novele § 104a odst. 1 s. ř. s., která s účinností od 1. 4. 2021 rozšířila okruh případů, při jejichž přezkumu zdejší soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 – 28, č. 4219/2021 Sb. NSS).

[13] Nejvyšší správní soud vyhodnotil kasační stížnost jako nepřijatelnou ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s., neboť svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Ani jednu ze situací popsaných v předcházejícím odstavci Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci neshledal, a to na základě níže uvedených důvodů.

[14] Stěžovatelkou tvrzená pochybení krajského soudu by jako důvod přijatelnosti mohla obstát jen v krajních případech, pokud by v průběhu řízení o žalobě došlo k hrubým vadám, které by svojí povahou byly v rozporu se samotnými základními zásadami přezkumného soudního řízení, případně pokud by rozhodnutí soudu vykazovalo tak extrémně závažné nedostatky, že by bylo v rozporu s právem na spravedlivý proces nechat je bez povšimnutí.

[15] Takové vady však Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku ani v průběhu řízení, které předcházelo jeho vydání, neshledal. Předně Nejvyšší správní soud uvádí, že krajský soud napadený rozsudek řádně odůvodnil a vypořádal se s podstatou žalobní argumentace, a napadený rozsudek je tedy přezkoumatelný.

[16] Při posuzování stěžejních otázek, tedy zda neudělením doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu nedojde k porušení čl. 8 Úmluvy a čl. 3 Úmluvy o právech dítěte, krajský soud vycházel z judikatury Nejvyššího správního soudu. Zdejší soud se k rodinným vazbám žadatelů o mezinárodní ochranu vyjadřoval již v mnoha rozhodnutích (srov. rozsudky ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 - 71, či ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 - 65, nebo usnesení ze dne 12. 5. 2016, č. j. 5 Azs 29/2016 - 19, či ze dne 19. 7. 2018, č. j. 7 Azs 166/2018 - 31). Dle ustálené judikatury kasačního soudu

mezinárodní závazky neukládají státu všeobecnou povinnost respektovat volbu osob ohledně země jejich pobytu, resp. napomáhat rozvíjení jejich vztahů. Neudělení mezinárodní ochrany zpravidla neznamená natolik intenzivní zásah do rodinného a soukromého života, aby byl rozporný s mezinárodními závazky ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2012, č. j. 2 Azs 38/2011 - 47). Dle již výše citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 46/2008 - 71 je totiž třeba rozlišovat důvody, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky České republiky bylo samotné vycestování cizince [z důvodu neudělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu], od důvodů, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky bylo až případné vyhoštění tohoto cizince. Samotná nutnost vycestování cizince do země původu při neudělení žádné z forem mezinárodní ochrany, a za situace, v níž cizinci nesvědčí žádný jiný důvod k zákonnému pobytu na území České republiky, totiž tomuto cizinci neznemožňuje, aby si po návratu do země původu nepožádal o některou z možných forem povolení k pobytu na území České republiky dle zákona o pobytu cizinců. Naproti tomu se správním vyhoštěním je spojena vedle povinnosti vycestovat z území České republiky vždy také doba, po kterou nelze cizinci vstup na toto území umožnit.

[17] Samotné vycestování cizince může být nepřiměřeným zásahem do jeho soukromého a rodinného života, který by odůvodňoval udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, jen v mimořádných případech. Nejvyšší správní soud v minulosti dovodil, že o takovou situaci se jedná například v případě cizince, jehož manželka i malá dcera (obě české občanky) byly prakticky odkázány na jeho péči, neboť manželka trpěla degenerativním onemocněním nervové soustavy a dceři byly v době podání žaloby pouhé dva měsíce; občana Ruské federace muslimského vyznání z Dagestánu, který se oženil s Ukrajinkou jiného vyznání, což náboženské normy platné v Dagestánu zakazují, a pravomocné rozhodnutí o správním vyhoštění mu znemožňovalo podat žádost o povolení k pobytu; ženy, jíž v zemi původu hrozilo domácí násilí, které většinová společnost převážně tolerovala; občanky Vietnamu, která žila v České republice s manželem a dítětem (oba též vietnamské státní příslušnosti) a neúspěšně žádala o povolení k dlouhodobému pobytu, a to za předpokladu, že by její situace znemožňovala získat pobytové oprávnění; cizince, jehož družka (česká občanka) byla ve vážném stavu hospitalizována v léčebně dlouhodobě nemocných a nemohla by jej tudíž následovat do země původu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2020, č. j. 6 Azs 258/2019 - 31, č. 4030/2020 Sb. NSS, a tam citovanou judikaturu).

[18] Krajský soud vycházel rovněž z judikatury kasačního soudu, dle které mezinárodní ochrana nemůže sloužit jako náhrada institutů upravených v zákoně o pobytu cizinců, neboť primárním účelem azylového řízení není legalizace pobytu cizince na území České republiky (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2018, č. j. 6 Azs 6/2018 - 33). Zohlednil rovněž závěry judikatury, dle níž je nutné zabývat se i faktickými překážkami vycestování, mezi něž by mohl patřit například nedostatek finančních prostředků stěžovatelky a jejích rodinných příslušníků spojený s absencí sociálních a rodinných vazeb v zemi původu, přičemž konstatoval, že arménským občanům (včetně navrátivších se migrantů) je ze strany státu poskytována dostatečná pomoc, včetně pomoci sociální a finanční (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2021, č. j. 5 Azs 162/2020 - 47).

[19] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že stěžovatelka nepředestřela žádnou právní otázku, jež by mohla mít obecný dopad na rozhodovací činnost krajských soudů a k níž by se měl Nejvyšší správní soud vyslovit za účelem sjednocování judikatury. Takovou otázku kasační soud nedovodil ani z obsahu napadeného rozsudku či ze soudního a správního spisu.

[20] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že neshledal žádný důvod přijatelnosti kasační stížnosti, a proto ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[21] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. (viz usnesení ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 – 33, část III. 4.; č. 4170/2021 Sb. NSS).

[22] Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Nejvyšší správní soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žádnému z účastníků.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. srpna 2023

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu